

Πραγματική καί αἰσθητική ἀνάλυση πεζογραφημάτων

Αποδειγμα 1.

(Α' καί Β' τάξεις)

"Παιδική Πασχαλιά" Ἀλ. Παπαδιαμάντη (ἀπό τά Νεοελληνικά
'Αναγν. Α' τάξ. σελ. 100 κ. ἑ.)

Χωρίς προπαρασκευή

1. (Μετά τήν παρουσίαση): Πῶς ἀρχίζει καί πῶς τελειώνει τό διήγημα; Τί ἄλλο ἀναφέρεται στή μέση;
2. Γιατί ἐπιγράφεται "Παιδική Πασχαλιά" τό κομμάτι;
(οἱ ἀπαντήσεις σύντομες καί καθαρές).
3. Νά βρῆτε πόσα ἔθιμα ἀναφέρονται στό κομμάτι καί νά μοῦ
τά πῆτε. Μοιάζουν ὅλα μέ τά Κυπριακά μας ἢ ὑπάρχουν καί
διαφορετικά καί ποιὰ εἶν'αὐτά; (μετάληψη, κοκ. ἀγά, Λάζαρος, Ἐπιτομή Περιπέρας)
4. Γιατί τόσες προετοιμασίες καί γιατί σφάζει ἀρνάκι ὁ
γείτονας;
5. Σέ ποιάν ἄλλη γιορτή μας ἔχουν τά παιδιά μεγάλες χαρές
καί παιγνίδια;
6. Γιατί παίζουν πυροκρόταλα τῆ Λαμπρή τά παιδιά;
7. Δυό ν'ἀναπαραστήσουν τό διάλογο τοῦ κομματιοῦ.
8. Νομίζετε πῶς ὁ Εὐαγγελινός πίστεψε ἀληθινά τῆ μάνα του,
κου τοῦλεγε πῶς θά ρθῆ ἡ κουρούνα νά φέρῃ τό τοί-τοί;
Καί γιατί ὁ Εὐαγγελινός ἤθελε ὅλες τίς "κοκκῶνες" δικές
του;
9. Τί θέλει ὁ συγγραφέας νά μᾶς πῆ μέ τό διήγημά του;
10. ~~Ἄς τό ξαναδιαβάσω κάλλι νά ἴδωμε ἂν εἶς ἀρέση τό ἴδιον.~~
10. Νά μοῦ διηγηθῆ ἓνας πῶς πέρασε τό Πάσχα ἢ τά Χριστούγεννα,
ἢ νά γράψετε στό στίτι σας ἕκθεση "πῶς πέρασα τό Πάσχα".
11. Ποιοί ἄλλοι λαοί γιορτάζουν τήν ἀνάσταση ἐκτός τῶν Ἑλλήνων;
κλπ.

Σημ: Παρ' ὄλο πού στήν Α' καί Β' τάξη ὁ σκοπός τῆς διδασκαλίας
εἶναι γλωσσικός κυρίως, ἐδῶ πρόκειται γιά λαϊκοῦς
θησαυρούς πού τό παιδί πρέπει νά συνειδητοποιήσῃ καί
νά ἐκτιμήσῃ ὀρθά, ἀφοῦ ἄλλωστε τοῦς ζῆ. Εἶναι σωστό
ἀνάλογα μέ τῆ φύση τοῦ κομματιοῦ καί τό ἐπίκεδο τῶν
παιδιῶν θά γίνεταί ἡ ἐπεξεργασία.

Υπόδειγμα 2

Γ' και Δ' τάξη

"Η Σταχομαζώχτρα" 'Αλ. Παπαδιαμάντη (από τὰ Νεοελλ. 'Αναγνώματα
Δ' Γυμν. σελ. 133 κ.έξ

Γιά προπαρασκευή στό σπίτι: (Δέν χρειάζεται παρουσίαση, γιατί
ὁ κάθε μαθητής θά ἀναγνώση ὅλο τό κομμάτι στό σπίτι του)

Κάθε ἐρώτηση θ' ἀπαντηθῆ προφορικῶς ἢ γραπτῶς ἀπό ἕνα μαθητή,
πού προπαρασκευάσθηκε εἰδικά γι' αὐτό τόν σκοπό στό σπίτι γι'
ἀνακοίνωση καί συζήτηση.

1. Ποιά εἶναι ἡ γενική ἐντύπωση; (νά δοθῆ σύντομον δικαιολογητικό).
2. Ποιά εἶναι τὰ ἀδρά μέρη τοῦ κομματιοῦ; Ποιά σειρά ἀκολουθοῦν
καί πῶς συνδέονται ἐσωτερικά; (ἡ πλοκή των).
3. Ποιά εἶναι τὰ πιό ἐνδιαφέροντα πρόσωπα στό διήγημα αὐτό;
Ποιός χαρακτηρισμός δίνεται στό καθένα καί πῶς δικαιολογεῖται
αὐτό ἀπό τίς πράξεις των;
4. Ποιά διάθεση δείχνει ὁ Παπαδιαμάντης πρός τούς ἥρωες τοῦ
διηγήματος καί πόθεν φαίνεται αὐτή;
5. Πῶς μπορεῖ νά χαρακτηρισθῆ (α) ἡ γλῶσσα καί (β) τό ὕφος τοῦ
Παπαδιαμάντη;
6. Ποιά ζωή ζοῦσε ὁ 'Αλ. Παπαδιαμάντης, πού καί τότε; (βιογ. ^{σύντομα} ~~σύντομα~~).
7. Πῶς θά χαρακτηρίσουμε αὐτό τό διήγημα καί γιατί; Γνωρίζετε
καί ἄλλα παρόμοια διηγήματα τοῦ ἰδίου ἢ καί ἄλλων διηγηματράφων;
8. Τί διαφορές βρίσκουμε καί τί ὁμοιότητες μεταξύ Παπαδιαμάντη
καί Μωραϊτίδη ἢ Καρκαβίτσα; (γίνεται σύγκριση ἔργων των γιά
τῆ γλῶσσα, τό ὕφος καί τεχνοτροπία καί βγαίνουν πορίσματα)
9. Ποιά εἶδη διηγημάτων μποροῦμε νά διακρίνουμε καί ἀπό πού
παίρνουν τό χαρακτηρισμό# του;

(Ε' τάξη)

"Πόνος ψυχῆς" Π. Νιρβάνα ('Αναγν. Ε' τάξ. Γυμν. σελ. 247 κ.έ.)
Χωρίς προπαρασκευή

1. Προσέξετε τήν ἀρχή τοῦ χρονογραφήματος "Δύο μεγάλους φίλους
ἔχουν τὰ βιβλία εἰς τόν κόσμον αὐτόν: τούς κοντικούς καί
τούς "Ελληνας". Τί ἐντύπωση σᾶς κάνει καί γιατί;
2. Πῶς ἐπεξηγεῖ ὁ Νιρβάνας τό ἀπροσδόκητο σχῆμα λόγου;
3. Βρίσκετε στήν πρώτη σελίδα διάθεση εἰρωνείας καί πού ἀκριβῶς;
4. Τήν πρώτη παρομοίωση στό χρονογράφημα τήν προσέξατε; ποιά
εἶναι καί πῶς τήν κρίνετε;
5. Μέ τί παρομοιάζεται ἡ καθυστέρηση τῶν δανεισμένων βιβλίων
νά ἐπανέλθουν στή Βιβλιοθήκη; καί πῶς βρίσκετε τήν παρομοίωση
αὐτή;
- 6) Πῶς στό χρονογράφημα μέσα ἀναμιγνύεται τό ὄνομα τοῦ Ροβινσώνα
καί 'Οδυσσεά;

Υπόδειγμα 2

Υπόδειγμα 3

7. Πώς τά βιβλία διηγούνται, όταν γυρίζουν στη βιβλιοθήκη του δανειστή, και από μιά τραγωδία και τί λένε; Πώς λέγεται ο τρόπος αυτός στη λογοτεχνία; Ξέρετε κανένα άλλο παρόμοιου τρόπου παράδειγμα να πείτε;
9. Πώς δικαιολογείται ο τίτλος του χρονογραφήματος; και ποιό τό ύφος του Νιρβάνα;
10. Τί κάνει τήν υπηρέτρια να έρωτᾶ κλπ και να ενδιαφέρεται για τήν επιστροφή τῶν δανεισμένων βιβλίων;
11. Τί εἶναι χρονογράφημα και ποιός εἶναι ο πατέρας του Νεοελλην. χρονογραφήματος;
12. Ποιούς καλούς συγχρόνους χρονογράφους γνωρίζετε;
13. Ποιός θέλει να ενδιαφερθῆ για τό χρονογράφημα και να μᾶς κάνη ἀνακοίνωση;
14. Ποιός για τόν Νιρβάνα και να μᾶς κάνη ἀνακοίνωση; κλπ.

Στ' τάξη

Υπόδειγμα 4

"Τό νόημα τῆς 'Ελευθερίας" Κ.Δ. Γιωργούλη('Αναγν.στ'ταξ.,σελ.95κ.έ.

Μέ προπαρασκευή στό σκίτι

1. Ποιά ἡ γενική ἐντύπωση και πώς δικαιολογείται;
2. Ποιά σχέση ἔχει τό ἀπόσπασμα του Θουκυδίδη πού προτάσσεται σάν motto (ἔμβλημα) μαζί μέ ὄλο τό κομμάτι;
3. "Αἴγες φορές ἔρχεται ἡ 'Ελευθερία σέ αὐτοπρόσωπη ἐμφάνιση, πολύ σπάνια γίνεται ἀληθινό βίωμα". Πώς καταλήγει σέ τέτοιο ἀπόφθεγμα ὁ συγγραφέας;
4. "Τήν ἐλευθερία τῆ ζοῦμε ἢ δέν τῆ ζοῦμε". Πώς τό ἐννοεῖ αὐτό; ἐξηγήσατε.
5. "'Η 'Ελευθερία δέν εἶναι κάτι τό εἰσερχόμενο, ἀλλά τό ἐξερχόμενο" Πώς τό ἐννοεῖ αὐτό ὁ Γ. και ὀρθά λέγεται;
6. "'Ο ἄνθρωπος δέν γεννιέται, ἀλλά γίνεται ἐλεύθερος". Συμφωνεῖτε ἢ ὄχι μέ τῆ γνώμη αὐτή;
7. Ποιές φράσεις ἢ κομμάτια σᾶς ἄρεσαν και γιατί;
8. Τί εἶδος λογοτεχνήματος εἶναι τό κομμάτι αὐτό;
9. Γράψατε μιᾶ ἐκθεση μέ τόν τίτλο "'Η ἐλευθερία εἶναι βίωμα"

Σημείωσις: 'Από τῆ φύση του κομματιού οἱ ἐρωτήσεις ἀποβλέπουν κυρίως στά νοηματικά και πολύ λίγο στά εἰσθητικά στοιχεῖα.

(κα' ἐπισημῶν: τί πρέπει να διορθωθῶν κλπ ἔνα Νεοελληνισμὸ παίμωτο).